

Een wiegelied voor Pasen

We zijn in Lviv, een stad in het westen van Oekraïne. Ver verwijderd van het oostelijke front met Rusland. In de voormiddag staan we op het nieuwe oorlogskerkhof van Lviv. Het is er grijs, koud en vochtig. Tussen de vele geel-blauwe vlaggen vinden we het graf van Artem Dymyd. Hij stierf aan het front, ergens tussen Mykolaïv en Cherson, op 18 juni 2022. Amper 27 jaar oud. In de ambulance die hem van het slagveld naar de hulppost bracht, waren zijn laatste woorden: *'Ik leef!'*. We zingen een lied en zeggen een gebed bij zijn graf.

's Avonds zijn we te gast bij Ivanka, de moeder van Artem. Haar jongste en oudste dochter zitten mee aan tafel. Ze hebben een avondmaal voor ons klaargemaakt. Het is er best gezellig. Met af en toe zelfs een hartelijke lach. Ivanka vertelt de hele avond door. Over haar man Michael, die Grieks-katholiek priester is en nu in België verblijft. Over haar twee zonen, Artem en Dimitro. Artem studeerde geschiedenis aan de Katholieke Universiteit van Lviv, deed zijn verplichte legerdienst en vertrok dan op verkenningstocht door de vrije wereld. Hij was in Brazilië toen Rusland Oekraïne binnenviel. Meteen keerde hij naar huis terug om vrijwillig in krijgsmacht te treden. Uit liefde voor zijn land. Uit verantwoordelijkheidsbesef. Uit geloof in de overwinning op het kwaad. Helaas. Hij werd geraakt door een raketinslag en overleed aan zijn verwondingen. De andere zoon van Ivanka, Dimitro, nam dezelfde beslissing. Hij behaalde een diploma Communicatiewetenschappen, deed zijn legerdienst en ging vrijwillig het Oekraïense leger vervoegen, zoals zijn broer. Gelukkig leeft hij nog. Vandaag nog. Hopelijk nog. Elke dag bidt Ivanka met haar gezin dat Dimitro de oorlog mag overleven.

Rond de tafel komt de uitvaart van Artem ter sprake. Er waren veel priesters in de kerk, collega's van haar man Michael. Aan het einde van de uitvaart, na alle liturgische gezangen en gebeden, vroeg Ivanka of ook zij een lied mocht zingen. Een lied van thuis, een wiegelied. De beelden gaan op YouTube de wereld rond (*'Ivanka Dymyd lullaby'* in te typen). Ivanka staat naast de kist en zingt een wiegelied dat ze lang geleden voor de kleine Artem zong: *'Wiegje van esdoorn dat kreunt, dat kreunt; klein kindje dat weent, dat weent. Ik zal je wiegje wiegen, het wiegen mijn kind. Oh, oh, mijn kleine lieverd... ik zing een wiegelied zachtjes, zachtjes, wiegje van esdoorn, mijn kleine lieverd'*. We krijgen de tranen in de ogen. Een moeder die blijft zingen van het leven. Een wiegelied op een uitvaart.

Nu Pasen nadert, dringt het beeld van Ivanka zich aan mij op. Een wiegelied zingen naast de kist van je gesneuvelde zoon. Moederliefde voorbij oorlogsgeweld. Warmte voorbij verkillig. Koestering voorbij vernietiging. Leven voorbij de dood. Hoe kan dat? *'Omdat wij christenen zijn'* zegt Ivanka, *'en omdat Artem een gelovige christen was'*. Niet toevallig waren zijn laatste woorden in de ambulance: *'Ik leef!'*. De dood is als een moederschoot. Geen eindstation, maar een doortocht. Een duisternis die licht verbergt. Een afzondering die verbondenheid schept. Wat doen wij met Pasen? Ongeveer wat Ivanka deed aan het einde van de uitvaart: een wiegelied zingen voorbij de dood van Jezus. Tot Hij levend opstaat uit de dood. Tot Hij ook ons doet opstaan uit de dood, als nieuwgeboren mensen. *'Ik leef!'*: als dat geen paasboodschap is.

+ Johan Bonny
Bisschop van Antwerpen